Tulevaisuustiedon lähteillä. *Analyysi ennakointiraporteista ja tulevaisuuden ilmiöistä*

9.12.2020

Sanna Ahvenharju, Laura Pouru, Matti Minkkinen, Toni Ahlqvist
Tulevaisuuden tutkimuskeskus

TURUN YLIOPISTO

Esityksen sisältö

1. Työn tavoite
2. Ennakointitoimijat ja raportit
3. Tulevaisuuden ilmiöt
4. Ennakoinnin onnistuminen
5. Johtopäätökset

Tavoite: vastata tulevaisuusvaliokunnan esittämiin kysymyksiin

1. Mitkä ovat merkittävimmät ennakointitiedon tuottajat ja julkaisut, joita suomalaisten päättäjien kannattaisi seurata?
2. Minkälaiset teemat ovat painottuneet kyseisten toimijoiden raporteissa, ja mitä uhkia ja mahdollisuuksia ne ovat nostaneet esiin, jotka eivät vielä ole toteutuneet?
3. Miten hyvin tuotettu tieto on pystynyt ennakoimaan viime vuosina toteutuneita haasteita?

TURUN YLIOPISTO

Esityksen sisältö

1. Työn tavoite
2. **Ennakointitoimijat ja raportit**
3. Tulevaisuuden ilmiöt
4. Ennakoinnin onnistuminen
5. Johtopäätökset

Lista merkittävimmistä julkaisuista ja niiden julkaisijoista

- **Ennakointia tehdään eri traditioista: esim. teknologiaennakointi, turvallisuusympäristön ennakointi**
- **Merkittävimmät tiedon tuottajat ja julkaisut: 94 yleisraporttia**
  - **Raportteja, jotka pyrkivät antamaan monipuolisen yleiskatsauksen tulevaan, ei yhteen teemaan keskittyviä raportteja**
  - **Vuosilta 2008-2020**
  - **Pääosin englanniksi, muutama suomeksi, ruotsiksi ja norjaksi**
  - **5-500 sivuisia**
  - **Ennakointitoimijoita neljästä eri ryhmästä: julkiset toimijat, tutkimuslaitokset, ajatushautomot, yritykset**
- **Raporteista 20 valittiin tarkempaan tarkasteluun**
  - **Mahdollisimman monipuolinen otos: erilaiset kirjoitustyylit, julkaisijat, kirjoittajat**

TURUN YLIOPISTO

20 analysoitavaksi valittua raporttia

Julkaisija	Otsikko	Vuosi
Centre for European Policy Studies	The Global Economy in 2030: Trends and Strategies for Europe	2013
European Commission	iKnow Policy Alerts	2011
European Strategy and Policy Analysis System (ESPAS)	Global Trends to 2030: Can the EU meet the challenges ahead?	2015
European Strategy and Policy Analysis System (ESPAS)	Global Trends to 2030: Challenges and Choices for Europe	2019
European Union	Weak signals in Science and Technologies: 2019 Report	2019
Future Earth	RISKS PERCEPTIONS REPORT 2020	2020
Future of Humanity Institute	Unprecedented Technological Risks	2014
Global Priorities Project	Existential Risks: Diplomacy and Governance	2017
NATO	Strategic foresight analysis report 2017	2017
Open Philanthropy	Global Catastrophic Risks	2014
RAND Corporation	Europe's Societal Challenges: An analysis of global societal trends to 2030 and their impact on the EU	2013
Sisäministeriö	Kansallinen riskiarvio 2018	2019
Sitra	Megatrendit	2020
Sitra	Heikot signaalit tulevaisuuden avartajina	2019
The Millennium Project	State of the Future Version 19.1	2019
US National Intelligence Council	Global Trends: The Paradox of Progress	2017
Valtioneuvoston kanslia	Valtioneuvoston muutostekijäkortit	2019
World Economic Forum	Global Risks Report 2020	2020
World Economic Forum	Global Risks Report 2019 / Shocks	2019
World Economic Forum	Global Risks Report 2018 / Shocks	2018

Esityksen sisältö

1. Työn tavoite
2. Ennakointitoimijat ja raportit
3. **Tulevaisuuden ilmiöt**
4. Ennakoinnin onnistuminen
5. Johtopäätökset

Kooste 20 raportin tunnistamista uhkista, mahdollisuuksista sekä villeistä korteista

- **430 ilmiötä, luokiteltuna**
  - **Poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset, ympäristölliset, kulttuuriset, turvallisuus (PESTEC + turvallisuus)**
  - **Ilmiön tyyppi: heikko signaali, trendi, villi kortti / shokki**
  - **Ilmiön käsittelyn laajuus**
- **Yleisesti painottuivat**
  - **Teknologian kehitykset mahdollisuudet ja eettiset kysymykset**
  - **Ilmastonmuutos**
  - **Terveysuhat**
  - **Talouteen, poliittiseen päätöksentekoon ja globalisaatioon liittyvät ilmiöt**

TURUN YLIOPISTO

37 eri avain-sanaa

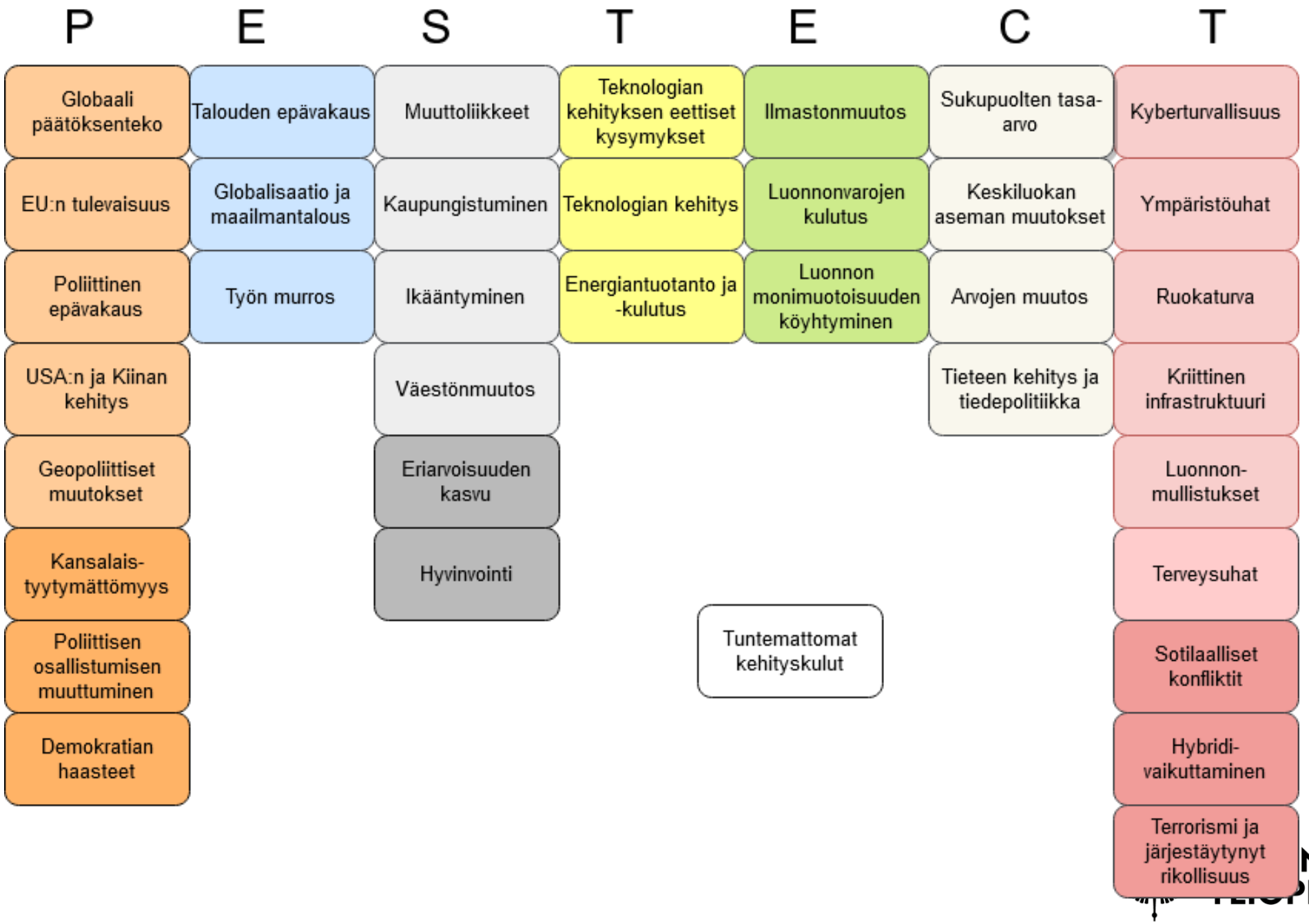

Kysely kansanedustajille, tutkijoille ja verkostolle

- **75 vastaajaa**
  - **25 kansanedustajaa**
  - **29 Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen työntekijää**
  - **21 Futures Finland -verkoston jäsentä**
- **277 ilmiötä, luokiteltuna samoin kuin raporttien ilmiöt**
  - **Useimmin mainittiin demokratian haasteet, hyvinvointi, terveysuhat ja teknologian kehitys**

TURUN YLIOPISTO

Eri vastaajaryhmät ja yleiset avainsanat

Kansanedustajat	Asiantuntijat	Tutkijat
• Muuttoliikkeet • Terveysuhat • Teknologian kehitys • Hyvinvointi • Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen	• Demokratian haasteet • Hyvinvointi • Terveysuhat • Muuttoliikkeet • Arvojen muutos & Teknologian kehitys	• Demokratian haasteet • Hyvinvointi • Suunnittelun ja päätöksenteon haasteet • Ilmastonmuutos • Teknologian kehitys

TURUN YLIOPISTO

Esityksen sisältö

1. Työn tavoite
2. Ennakointitoimijat ja raportit
3. Tulevaisuuden ilmiöt
4. **Ennakoinnin onnistuminen**
5. Johtopäätökset

Ennakoinnin haasteita

- Asiantuntijoiden ylioptimismi
- Vaikeus kuvitella vaihtoehtoja nykytilanteelle
- Odotukset ovat sidottuja tarkasteluajankohtaan
- Teknologian arvioidaan muuttuvan, mutta sosiaalisten käytäntöjen säilyvän
- Suoraviivainen ”ylikausaalinen” ajattelu

Tuotettu tieto vs. koetut puutteet

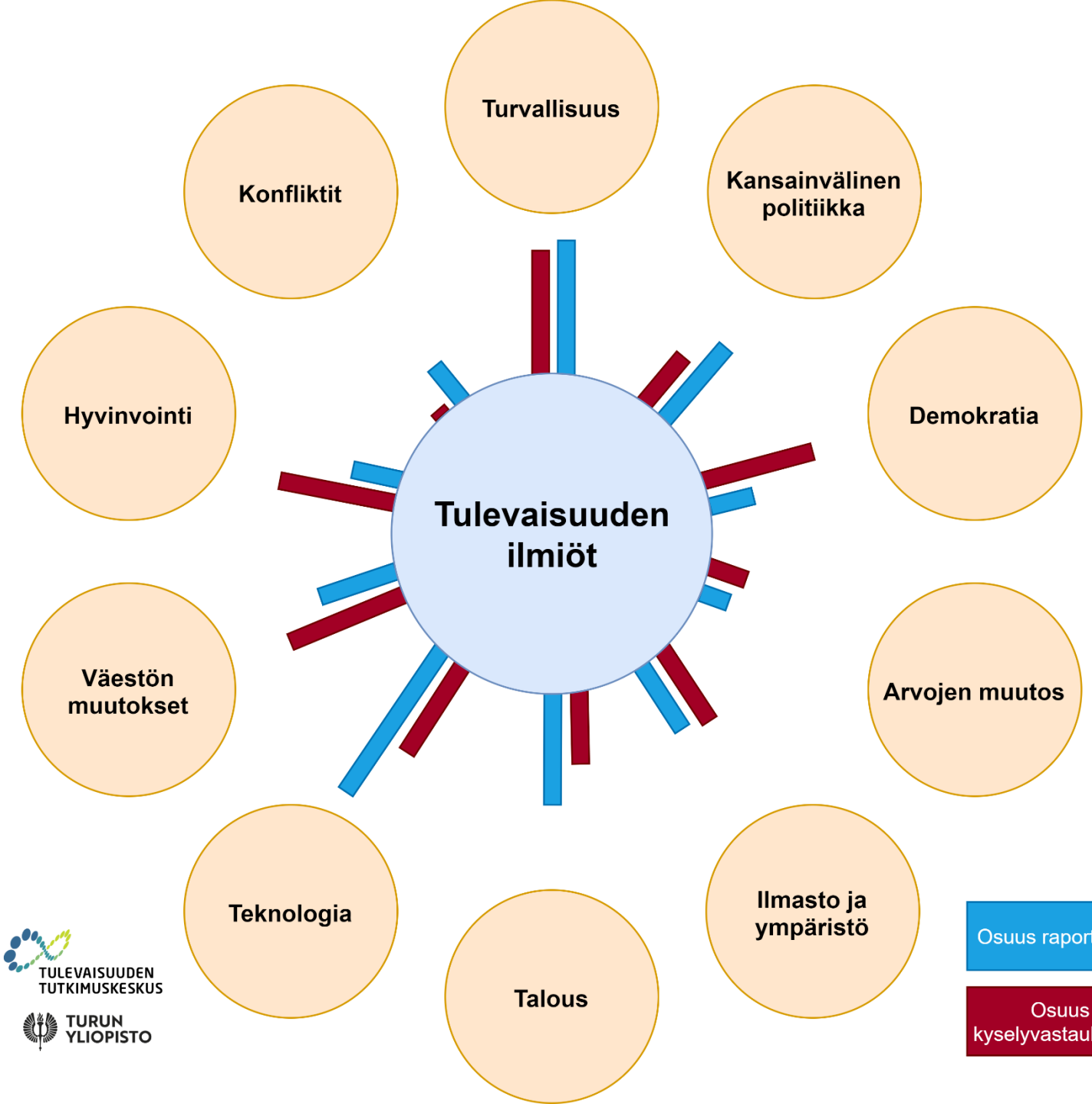

TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUS

TURUN YLIOPISTO

Osuus raporteissa

Osuus kyselyvastauksissa

TURUN YLIOPISTO

Pandemia ja tietomurrot toteutuneina ilmiöinä

- Pandemia
  - Raporteissa mainittiin yhteensä 19 terveysuhkaa, joista 9 käsitteli pandemiaa
  - Neljä raporttia käsitteli pandemian uhkaa laajasti
- Henkilötietoihin kohdistunut tietomurto rikollisessa tarkoituksessa
  - Mainittiin viidessä raportissa, yhtä lukuunottamatta vuosilta 2018-2020
  - Vain yksi raportti käsitteli laajasti (iKnow Policy Alerts 2011)

TURUN YLIOPISTO

Esityksen sisältö

1. Työn tavoite
2. Ennakointitoimijat ja raportit
3. Tulevaisuuden ilmiöt
4. Ennakoinnin onnistuminen
5. **Johtopäätökset**

Analyysin nostamia kysymyksiä

- Tulevaisuustiedon välittäjät: Kuinka seuloa suuresta määrästä mahdollisia ilmiöitä ne tärkeimmät? Kenen tehtävä se on?
- Suomalaisia poikkileikkaavia ennakointiraportteja on verrattain vähän: vahvempi rooli valtion tutkimuslaitoksille ja virastoille?
- Trendien ymmärtämisen lisäksi tarvitaan uusien mahdollisuuksien ja riskien hahmottamista
- Ennakoinnin yltäminen päätöksenteon strategiselta tasolta operatiiviselle

TURUN YLIOPISTO

Kolme suositusta

1. Ennakointitiedon seulomista, välittämistä ja tiivistämistä varten nimetään ja resursoidaan taho, joka ylläpitää koosteita tulevaisuustiedosta
2. Ennakointikyvykkyyden vahvistaminen hallinnossa ja muissa organisaatioissa
3. Tutkimus- ja kehitysprosessi uudenlaisten poliittisten päätöksenteon toimintatapojen kehittämiseksi, tavoitteena heikkojen signaalien ja villien korttien parempi huomioiminen

TURUN YLIOPISTO

TURUN
YLIOPISTO

Kiitos!